

LIIKUNNAN GLOBAALIKASVATUSKALENTERI 2015-2016

MATERIAALIPANKKI

Sisällys

Elokuu: 19.8 HUMANITAARISUUDEN PÄIVÄ	2
Leikki: PARIPARKOUR	2
Syyskuu: 8.9 LUKUTAIDON PÄIVÄ	4
Leikki: MAAPALLON YMPÄRI	4
Lokakuu: 16.10 RUOKAPÄIVÄ	6
Leikki: PIENVILJELIJÄN POLKU	8
Marraskuu: 19.11 VESSAPÄIVÄ	11
Leikki: VESSAHIPPA	11
Joulukuu: 18.12 SIIRTOLAISUUDEN PÄIVÄ	13
Leikki: PasSPORT	14
Tammikuu: 27.1 VAINOJEN UHRIEN MUISTOPÄIVÄ	18
Leikki: VALINTA ON SINUN	21
Helmikuu: 20.2 SOSIAALISEN OIKEUDENMUKAISUUDEN PÄIVÄ	22
Leikki: TASAN EI KÄY ONNEN LAHJAT	22
Maaliskuu: 1.3 RASISMINVASTAINEN PÄIVÄ	24
Leikki: MONENLAISET IHMISET (maailmankoulu.fi)	25
Huhtikuu: 6.4 URHEILUN, RAUHAN ja KEHITYKSEN PÄIVÄ	26
Leikki: ERILAISET OLYMPIALAISET	27
Toukokuu: 21.5 KULTTUURIENMONINAISUUDEN PÄIVÄ	28
Leikki: KUKA MINÄ OLEN? –roolileikki	29
Kesäkuu: 5.6 YMPÄRISTÖPÄIVÄ	
Salametsästys ja laitton kauppa	32
Leikki: SARVIKUONOT, SUOJELIJAT JA SALAMETSÄSTÄJÄT	33
Heinäkuu: 18.7 NELSON MANDELA –päivä	35
Leikki: ONKO SINULLA?	36

Elokuu: 19.8 HUMANITAARISUUDEN PÄIVÄ

Mitä humanitaarisuus tarkoittaa ja minkä vuoksi humanitaarisuuden päivää vietetään? Humanitaarisuus viittaa hyvän tekemiseen. Humanitaarinen toiminta on siis ennen kaikkea auttamista. Humanitaarisella työllä tarkoitetaan yleisimmin kriisitilanteissa tehtävää työtä, jolloin ihmisiä pyritään auttamaan eri tavoin tarjoamalla hädän keskelle joutuneille ihmisille ruokaa, suojaa ja turvaa. Tällaisia toimijoita ovat muun muassa Punainen risti, Plan ja Fida jotka lähettävät työntekijöitensä kriisialueille auttamaan ihmisiä hädässä. Humanitaarisuuden päivää vietetään kaikkien humanitaarista toimintaa edistävien tahojen muistoksi ja kunnioittamiseksi.

Näkökulma:

Messengers of Humanity / Humanitarian Heroes

Humanitaarinen toiminta voi kuitenkin olla myös jotain paljon arkisempaa, osa jokapäiväistä elämää, toisista välittämistä ja avun tarjoamista yksinäiselle, surulliselle, kiusatulle tai sairaalle.

Leikki: PARIPARKOUR

Materiaalit & Varusteet: Erilaisia esteitä parkour-rataa varten (tuolit, pöydät, puomit, patjat, palikat, puolapuut). Ulkona tehtäessä kannattaa hyödyntää pihalla jo olevia elementtejä kuten penkkejä, liukumäkiä ja telineitä. Varaa jumppamattoja esteitä ennen, jotta osallistujat osaavat varautua tulevasta esteestä. Liinoja, joilla saadaan peitettyä silmät.

Tavoite: Tavoitteena on kehittää yhteistyötä ja luottamusta toiseen. Silmät sidottuina voidaan samaistua näkökyvyttömään henkilöön. Auttajan roolissa opitaan toisen huomioimista ja avun antamista.

Ohjeet: Aluksi valmistellaan rata yhdessä oppilaiden kanssa. Pyrkikää luomaan radalle erilaisia liikkumismuotoja: kiipeilyä, hyppyä, konttaamista, kierimistä, tasapainoilua. Muodostakaa parit. Aluksi jokainen pari tutustuu rataa käymällä sen yhdessä läpi ja painaen samalla muistiin esteitä ja niiden järjestystä. Tämän jälkeen parit kulkevat rataa erilaisin ohjein:

- Toinen pareista sulkee silmänsä, jolloin toisen täytyy auttaa neuvomalla ja ohjaamalla pariaan. Molemmat voivat puhua. Kierroksen jälkeen vaihto.
- Toinen pareista edelleen silmät kiinni, mutta nyt kumpikaan ei saa puhua, jolloin etenkin avustajan täytyy ohjata koskettamalla. Kierroksen jälkeen vaihto.
- Molemmat pareista sulkevat silmänsä ja kulkevat radan läpi auttamalla toinen toisiaan puhumalla ja ohjaamalla
- Lopuksi molemmat ovat silmät kiinni eivätkä saa puhua

Rataa tehtäessä huomioidaan turvallisuus, sillä sen on oltava silmät kiinni myös turvallinen. Korostetaan parityöskentelyn tärkeyttä ja toisen huomioimista. Liinujen sijaan kannattaa käyttää myös silmälaseja, mitkä ovat tehty vastaamaan heikkonäköisten näkömaailmaa.

Syyskuu: 8.9 LUKUTAIDON PÄIVÄ

Lukutaito on koulutuksen edellytys. Lukutaidon puute asettaa ihmiset hyvin epätasa-arvoiseen asemaan yhteiskunnassa, sillä tällöin henkilö jää vaille tärkeää tietoa ja valtaa ohjata omaa elämäänsä. Maailmassa on edelleen noin 781 miljoonaa lukutaidotonta. Lukutaito on myös tasa-arvo kysymys, sillä suurin osa maailmanlukutaidottomista on tyttöjä ja naisia. Monissa maissa ja kulttuureissa tyttölapsi joutuu väistymään veljensä tieltä koulupaikkojen jaossa, kun perheellä ei ole varaa kouluttaa kaikkia lapsiaan ja tyttöjen katsotaan olevan tärkeämpi voimavara kotona auttamassa.

<http://www.unric.org/fi/paeaesihteerin-lausunnot-ja-viestit/12085>
<http://www.unric.org/fi/paeaesihteerin-lausunnot-ja-viestit/12085>

Lukutaito ja kokonaisvaltainen terveys

Lukutaidolla on myös vahva yhteys terveyteen ja mahdollisuuteen saada paikkansapitävää tietoa koskien omaa terveyttään ja sen ylläpitämistä. Lukutaito ei tietenkään edistä vain yksilön terveyttä, vaan koko perheen ja yhteiskunnan.

Leikki: MAAPALLON YMPÄRI

Materiaalit & Varusteet: Yksi pallo rinkiä kohden

Tavoite: Eri maiden nimien harjoittelu pallopelin merkeissä

Ohjeet: Asettukaa seisomaan puolikaareen tai rinkiin. Aluksi ohjaaja valitsee vapaaehtoisen aloittamaan keskellä maailmanmatkaajana. Maailmanmatkaaja miettii alkuun jonkin maan nimen (esim. Tansania). Tämän jälkeen hän sanoo ensimmäisen kirjaimen maan nimestä ja heittää pallon ensimmäiselle ringissä/kaaressa olevalle. Tämä yrittää arvata maan nimen ja heittää pallon takaisin maailmanmatkaajalle. Jos arvaus ei mennyt oikein, maailmanmatkaaja kertoo seuraavan kirjaimen nimestä ja heittää pallon seuraavalle. Tätä jatkuu niin pitkään kunnes joku arvaa maan nimen. Kun oikein arvannut henkilö heittää pallon takaisin maailmanmatkaajalle, tämä heittää pallon ilmaan ja huutaa maan nimen tai esim. "napakymppi". Tämän jälkeen oikein arvannut ottaa pallon ja muut juoksevat karkuun. Pallon saadessaan kiinni, tämä huutaa seis ja silloin kaikkien on pysähdyttävä. Jos pallon nappaaja saa suoran kopin, hänellä on käytettävissä neljä askelta

muutoin kolme. Sen jälkeen nappaaja yrittää heittää jotakin osallistujaa pehmeällä pallolla. Osuessaan nappaaja saa päättää meneekö keskelle vai ei. Ohi heittäessään heiton kohde saa päättää. Ohjaajan kannattaa hyödyntää maailmankarttaa tai listaa maan nimistä. Kirjainten luettelon sijaan arvuuttelija voi antaa myös sanallisia vihjeitä tai esittää pantomiimia. Maiden nimien sijaan voidaan myös arvuutella esimerkiksi eläimiä, urheilulajeja tai kaupunkeja.

Sopivana vaihtoehtona nuoremmille kannattaa kokeilla leikkiä liittyen Vuosituhannen tarinoihin (UM 2007).

Leikki: Tarinointia ja toimintaa

Opettaja valitsee jonkin tarinan Vuosituhannen saduista esim. Tittamari Marttisen Pulpettiporukka (ulkoministeriö 2007), jota lukee ääneen oppilaille. Opettaja päättää, että aina tietyn sanan kohdalla oppilaiden täytyy tehdä jotain tiettyä liikettä. Esim. aina ”ja-sanana” kuullessaan täytyy hyppiä, aina ”kun-sanana” kuullessaan täytyy istua nopeasti lattialle ja nousta ylös, aina ”vaan-sanana” kuullessaan täytyy napata kaveria käsistä ja pyöriä ympäri. Tässä esimerkkejä sanoista ja liikkeistä:

• että x 8	istumaan nousu
• koulu x 17	ylävitonen kaverin kanssa
• ihana x 3	halaa itseäsi
• lukea ja kirjoittaa x 2	selinmakuulle ja ylös
• polttopallo x 2	haaraperushyppely
• kynä x 3	venytä itsesi mahdollisimman pitkäksi
• mutta x 3	syväkyökky
• tempurata x 2	vapaavalintainen hyppy
• välitunti x 3	pikaspurtti paikallaan
• kiipeillä x 3	kosketa vastakkaisella kädellä varpaitasi
• ilmapallo x 2	piirrä molemmilla käsillä isoa ympyrää

Vuosituhanen sadut löytyy osoitteesta:

<http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15835&contentlan=1&culture=fi-FI>

Lokakuu: 16.10 RUOKAPÄIVÄ

Näkökulma:

Maanviljely kehitysmaissa

On arvioitu, että jopa 80% Aasian ja Saharan eteläpuolisen Afrikan kulutetusta ruoasta on tuotettu pientiloilla. Moni viljelijä elääkin käytännössä kädestä suuhun, ja mahdollista ylituotantoa on vaikea kaupata pitkien välimatkojen ja huonojen teiden vuoksi.

Ruokaturva

Ruokaturvan määritelmän mukaan "ruokaturva toteutuu, kun jokaisella on kaikkina aikoina saatavillaan terveeseen ja aktiiviseen elämään tarvitsemansa ravinto ja sen hankkimiseen ja tuottamiseen tarvittavat voimavarat". Ruokaturva koostuu paitsi ruoan saatavuudesta myös siitä, että ihmisillä on varaa hankkia ruokaa. Suurin osa tästä väestöstä on riippuvaisia maanviljelystä saamastaan toimeentulosta. Maanviljely on kuitenkin haavoittuvaista: tuotannon edellytykset ovat heikot, koska sodat tai konfliktit saattavat ajaa ihmiset kodeistaan ja pelloiltaan, vaikeat sääolosuhteet pilata tai tuhota sadot, tai alueella ei ole markkinoita joille viedä tuotteita myytäväksi tai joilta ostaa ruokaa.

Maaseudun ongelmia ovat myös koulujen ja terveyspalvelujen vähyys, huonot tiet tai liikenneyhteyksien puute kokonaan. Väestö on usein huonosti koulutettua, luku- ja kirjoitustaidotonta. Väestönkasvu on nopeaa. Monessa kylässä puuttuvat sähköt, käymälät ja puhdas juomavesi. Maaseudulla jäädyään usein osattomiksi maan muusta kehityksestä. Erot maaseudun ja kaupunkien kehityksessä ja elintasossa ovatkin viime vuosien aikana kasvaneet.

Ruokaturvaan kuuluu hyvälaatuisen, monipuolisen ja riittävän ravinnon saanti. Hyvä ravitsemus on tärkeä tekijä terveyden ja hyvinvoinnin kannalta läpi elämän. Hyvän ravitsemuksen saavuttamisessa keskeistä on monipuolinen ruokavalio, joka sisältää riittävästi energiaa, proteiineja, vitamiineja ja kivennäisaineita.

Aliravittu ihminen ei saa riittävästi ruokaa ja/tai se on koostumukseltaan väärää. Aliravitsemuksessa voidaan

Tiesitkö, että:

- Yli 800 miljoonaa ihmistä kärsii tänäkin vuonna aliravitsemuksesta.
- Aliravitsemus on maailman suurin terveysriski, suurempi kuin AIDS, malaria ja tuberkuloosi yhteensä.
- Vakavasti aliravitun alle 5-vuotiaan lapsen käsivarren ympärysmitta on vain 12,5cm Mikä on sinun mittasi?
- Vain 8 % maailman nälkäisistä elää kriisialueilla, kuten sodan tai luonnonkatastrofin keskellä.

erottaa eri muotoja: pitkäaikainen (krooninen) aliravitsemus, akuutti aliravitsemus ja tietyn ravintoaineen aiheuttama puutostila.

Puhuttaessa nälkä-ongelmasta ja ruokaturvasta, tiedotusvälineissä huomioidaan usein vain akuutti aliravitsemus. Suurin osa maailman väestöstä kärsii kuitenkin kroonisesta aliravitsemuksesta, jonka vaikutukset etenkin lapsiin eivät korjaudu välittömästi ravinnon saannin normalisoiduttua.

Toisinaan ruokaa voi olla saatavilla riittävästi maatasolla, mutta se jakaantuu epätasaisesti eri alueiden, väestöryhmien tai kotitalouksien sisällä.

Kotitalouksien sisällä aikuiset voivat toisinaan olla hyvin ravittuja, mutta lapset aliravittuja. Usein onkin kysymys siitä, että muut tekijät, kuten esimerkiksi ruokaan ja ravitsemukseen liittyvät tiedot ja taidot, ajankäyttö, puutteellinen vesi- ja hygieniahuolto sekä terveyspalvelut, vaikuttavat siihen, että aliravitsemus on yleistä ruoan saatavuudesta huolimatta.

Kun ruokaturvaa ja ravitsemusta pyritään parantamaan, on ruoan määrän ja laadun lisäksi tärkeää kiinnittää huomiota muihin aliravitsemuksen syihin kuten moniin tauteihin, riittämättömään huolenpitoon, riittämättömiin terveyspalveluihin, likaiseen veteen ja huonoon sanitaatioon.

Leikki: PIENVILJELIJÄN POLKU

Materiaalit & Varusteet: Sekuntikello, erilaisia esteitä kulkureitille

Tavoite: Tämä harjoitus antaa mahdollisuuden kokea joitakin niistä haasteista, joita kehitysmaiden maanviljelijät kokevat ja kohtaavat työssään. Oppilaat oppivat tässä vakava-aiheisessa roolipelissä korruption, kuivuuden, sairauksien ja muiden yllättävien vastoinkäymisten vaikutuksista pienmaanviljelijöiden arkeen ja elinolosuhteisiin. Koituvatko sisällissota, kuivuus, luonnonkatastrofi, tulvat tai sairaudet perheen kohtaloksi vai onnistuuko perhe haasteellisista olosuhteista huolimatta viljelemään riittävästi ruokaa perheelleen ja myytäväksi, jotta he saavat myös rahaa esimerkiksi ostaakseen lääkkeitä ja materiaaleja talonsa korjaamiseen.

Ohjeet:

Jaat oppilaat 5 – 7 hengen ryhmiin, joista jokainen edustaa tansaniaalaista perhettä. Perheen tehtävänä on viljellä maatilkkuaan ja elättää sillä perheensä. Viljelyn lisäksi perhe saa tuloja isän työstä tiilipajalla. Perheellä on myös eläimiä: kolme vuohia ja kuusi kanaa, joista perhe saa maitoa ja munia, tarvittaessa myös lihaa. Oppilaat eläytyvät leikissä perheenjäsenten arkiaskareisiin, joita havainnollistavat erilaiset liikkumismuodot. Lisäksi leikissä on ideana, että perheet pyrkivät viljelemään maataan ja turvaamaan toimeentulonsa mahdollisimman onnistuneesti. Onnistuminen määräytyy sen mukaan kuinka tarkasti ryhmä (perhe) pystyy yhdessä kulkemaan tietyn radan, tietyllä tiilyllä 60 sekuntiin. Ryhmille jaetaan pisteitä sen mukaan, kuinka tarkasti he pystyvät arvioimaan minuutin pituuden, kellon käyttäminen tai ääneen laskeminen on kiellettyä.

Roolit:

Isä Juma (36v.): Käyn tiilipajalla töissä, josta tienaan kaksi euroa päivässä eli 4000 Tansanian shillinkiä. Teen töitä aamuseitsemästä iltaviiteen eli lähes koko valoisan ajan päivästä. Työ on hyvin fyysistä ja taukoja meillä on vähän. Minua harmittaa, etten voi viettää enemmän aikaa perheeni kanssa.

Isoäiti Bibi (63v.): Olen iloinen, että saan elää perheeni kanssa ja näen lapsenlapsieni kasvavan, vaikka he joskus väsyttävätkin minut ainaisilla tarpeillaan ja motkotuksillaan. tarvitsee radan suorittamiseen aina apua, sillä hän liikkuu jo vaivalloisemmin. Yhden muun perheenjäsenen on aina

Äiti Amina (30v.): Olen kotona lasten kanssa ja päiväni kuluvat suurimmaksi osaksi peltotöissä, sillä mieheni on töissä tiilipajalla. Kotona on paljon työtä, päivittäin täytyy myös kantaa vettä, kerätä polttopuuta ruoanlaittoa varten, valmistaa ruokaa, ruokkia ja hoitaa eläimet sekä

Poika Selemani (10v.): Olen ala-asteen 4. luokalla. Koulussamme on yhteensä 100 oppilasta ja minun luokassa ovat yhdessä kaikki 4. – 6. luokkalaiset, koska opettajia ja luokkia on liian vähän. Ala-aste on kaikille lapsille maksuton, mutta minulla täytyy olla koulupuku, siniset housut ja valkoinen paita sekä koulutarvikkeet.

Tytär Siri (14v.): Olen kotona äitini apuna, vaikka haluaisin mennä yläkouluun. Tällä hetkellä vanhemmillani ei ole varaa lähettää minua kouluun, sillä yläkoulu on maksullinen eikä meidän kylämme lähellä ole tyttöjen yläkoulua, vaan lähin sisäoppilaitos sijaitsee sadan kilometrin päähän. Pärjäsin ala-asteella hyvin ja suoritin loppukokeet hyvin arvosanoin. Haaveilen sairaanhoitajan ammatista. Autan äitiäni kotona pienempien sisarusten hoidossa ja muissa kodin arkiaskareissa, kuten eläinten ruokkimisessa, ruoanlaitossa ja peltotöissä, veden ja polttopuun

Poika Mudi (2v.): Olen vilkas ja iloinen pikkupoika. En jaksakaan kävellä pitkiä matkoja ja usein siskoni ja äitini kantavat minua selässään. on vielä pieni ja väsy helposti, joten häntä on kannettava osa matkasta. (opettaja määrittelee matkan pituuden.)

Tytär Twaiba (4v.): Leikin kotona ja vühdytän pikkuveljeäni/mummoani erilaisilla hassutteluleikeillä. Minusta on hauskaa jahdata kanoja kotipihalla, vaikka äiti ja Siri aina kieltävät minua

Leikissä perheet lähtevät kulkemaan osoitetun radan läpi liukuvassa järjestyksessä, jolloin opettajalle jää aikaa antaa ohjeet jokaiselle ryhmälle aina alku-/maalipisteessä. Radan kulkeminen kuvaa yhden kuukauden mittaista aikaa, todellisuudessa ryhmä yrittää arvioida, että he kulkisivat radan mahdollisimman tarkalleen yhdessä minuutissa kaikki yhdessä. Se kuinka tarkalleen oppilaat onnistuvat arvioimaan ajankulua määrittelee sen kuinka onnistuneesti sato tuottaa. Ryhmä saa pisteitä seuraavasti:

15s tarkkuudella	1 piste
10s tarkkuudella	3 pistettä
5s tarkkuudella	5 pistettä
3s tarkkuudella	7 pistettä
tasan	10 pistettä

Pisteillä ryhmä voi ostaa viljeltäviä kasveja vehnää ja maissia. Se ryhmä joka, onnistuu kiertämään rataa pisimpään voittaa. Pelistä tippuu pois, kun pisteet loppuvat niin ettei pisteillä voi enää ostaa mitään viljeltävää.

Marraskuu: 19.11 VESSAPÄIVÄ

Näkökulma: Perussanitaation merkitys ihmisten elämässä. Kuinka voimme täällä edesauttaa esimerkiksi puhtaan veden kulutuksen säätelyä pienillä arkisilla teoilla.

2,5 miljardia ihmistä elää perussanitaation puutteessa eli ilman vessaa, suihkua ja puhdasta vettä. Puutteellisen sanitaation yksi tavallisimmista seurauksista on ripuli, johon kuolee vuosittain 1,8 miljoonaa ihmistä. Erityisesti pienille lapsille ja vanhuksille ripuli voi olla kohtalokas sairaus.

Slummeissa ongelmat kulminoituvat, sillä suuri joukko ihmisiä asuu pienessä tilassa ilman vessoja. Slummien olot ovat muutenkin epäinhimilliset ja asuinolosuhteet kaikilla tavoin huonot. Rakennukset ovat huonokuntoisia ja heikkorakenteisia, jolloin sateet, tulvat ja myrskyt huuhtovat ne helposti mennessään ja heikentävät ihmisten elinmahdollisuuksia entisestään.

Vessojen puute kouluissa on myös yksi suuri tekijä tyttöjen huonommissa mahdollisuuksissa käydä turvallisesti koulua. Tytöt eivät esimerkiksi vessojen puutteen takia voi tulla kuukautisten aikana kouluun. Vessojen puute saattaa myös altistaa tytöt seksuaaliselle väkivallalle, koska he eivät voi käydä vessassa kotonaan.

VIDEO: Kenian slummien vesikriisi (Englanti/Swahili):

https://www.youtube.com/watch?v=3jYr8MFTXrM&feature=channel_page

Leikki: VESSAHIPPA

Materiaalit & Varusteet: Muutama liivi hipoille, kuvia erilaisista vessoista

Tavoite: Vauhdikkaassa hipassa tutustutaan erilaisiin vessoihin

Ohjeet: Hipat jahtaavat muita leikkijöitä rajatulla alueella. Kiinniotetut esittävät erilaisia vessoja tai käyvät pelastus tapahtuu käymällä ”vessassa”. Joka kierrokselle voidaan päättää asento/uusi vessa. Voit soveltaa leikkiä erilaisin liikkumistyylein Alla kuvat eri vessoista sekä ohjeet pelastamiseen:

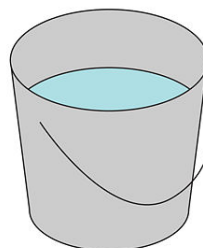
Länsimaalainen vessa

Kiinniotettu on polviasennossa, siten että toiselle polvelle on helppo istuutua. Kiinniotettu pitää edessä olevan polven puoleista kättä vaakatasossa. Pelastus tapahtuu siten että pelastaja istuu kiinniotetun polvelle ja painaa vaakatasossa olevan käden alas, kuten vetäisi vessan.

Arabialainen vessa

Kiinniotettu menee syväkykkyyyn. Pelastaminen tapahtuu heittämällä kuvitellusta ämpäristä vettä kiinniotetun alle tai vetämällä kiinniotetun yläpuolella olevasta ”narusta”

wikiHow

Kuivakäymälä

Kiinniotettu menee jälleen polviasentoon. Pelastaja istuu kiinniotetun polvelle, mutta vessan vetämisen sijaan hän heittää huussikuiviketta pönttöön.

Joulukuu: 18.12 SIIRTOLAISUUDEN PÄIVÄ

Näkökulma:

Passi = PasSPORT

Siirtolaisuus koetaan usein yhteiskunnassamme suurena haasteena. Siirtolaisten määrä kuitenkin lisääntyy maailmassa koko ajan ja siirtolaiset ovat ryhmänä hyvin monimuotoinen joukko erilaisia ihmisiä, jotka ovat lähteneet syntymämaastaan hyvin erilaisista syistä. Siirtolaisia ovat niin turvapaikan hakijat kuin pakolaisetkin, työpaikan ja opintojen perässä matkustavat sekä perheitä perustavat ja yhdistävät. Vaikka siirtolaisasioiden hoitaminen koetaankin monella tapaa haasteellisena, tarjoaa ihmisten liikkuvuus paljon mahdollisuuksia. Siirtolaisuus rikastuttaa kulttuuria, taloutta ja yhteiskuntaa kokonaisuutena. Kaikilla ihmisillä ei kuitenkaan ole samoja mahdollisuuksia liikkua erityisesti maansa rajojen ulkopuolelle. Suomalaisella passilla voi matkustaa melko huolettomasti ja rajattomasti, viisumin voi tarvittaessa ostaa maan rajalta ilman sen kummempia hankaluuksia tai ongelmia. Suomalainen passi onkin siis melkoinen etuoikeus verrattuna niihin matkustusmahdollisuuksiin mitä esimerkiksi monella Afrikan eri maiden kansalaisilla on.

Paperiton

Monet ihmiset elävät myös ilman minkäänlaisia virallisia viranomaisten hyväksymiä todistuksia siitä, keitä he ovat. Paperittomiksi kutsutaan usein sellaisia siirtolaisia, joilla ei ole virallista lupaa oleskella tai asua maassa. Suomessakin asuu arviolta noin neljä tuhatta laitonta siirtolaista. Paperittomia yhdistää karkotuksen pelko ja jatkuva piilottelu; maan alla pakoileminen merkitsee jatkuvaa pelkäämistä, stressiä ja vaaraa tulla hyväksikäytetyksi ilman mitään oikeuksia. Kukaan ei valitse sellaista vaihtoehtoa, ellei paluu olisi vieläkin huonompi vaihtoehto. Muutoin paperittomat ovat kuitenkin hyvin kirjava joukko erilaisia ihmisiä, jotka ovat joutuneet tilanteeseen usein tahtomattaan. Osa on saanut kielteisen turvapaikkapäätöksen, mutta eivät silti syystä tai toisesta uskalla tai halua palata kotimaahansa. Osa pelkää kunniaväkivaltaa. Osa on ihmiskaupan uhreja. Osalla on viisumi umpeutunut. Osa on EU:n alueen romaneja, joilla ei ole mitään dokumentteja itsestään. Osa on puolestaan pimeästi töissä, joko tahallisesti tai tahtomattaan.

Syntymätodistus

Syntymätodistus on pohja ihmisoikeuksien toteutumiselle. Ilman syntymätodistusta lasta ei ole virallisesti olemassa, eikä hänellä näin ollen ole oikeuksia sosiaali-, koulutus- tai terveystalvieluihin. Kehitysmaissa jää vuosittain rekisteröimättä noin 50 miljoonaa lasta. YK:n tilastojen mukaan yli 50 prosenttia kehitysmaiden alle 5-vuotiaista lapsista ei siis ole virallisesti olemassa. Nämä lapset ovat vailla perusoikeuksiaan. Koulunkäynnin ja terveydenhuollon puuttumisen lisäksi he ovat alttiimpia hyväksikäytölle, lapsityövoimalle ja lapsikaupalle. Syntymätodistus jää usein hankkimatta, koska sen merkitystä ei ymmärretä ja se on haettava kaukaa. Myös rekisteröintimaksut ja korkeat matkustuskustannukset saattavat olla este monelle perheelle hankkia lapselleen syntymätodistus.

Leikki: PasSPORT

Materiaalit & Varusteet: ”Passit”, erilaisia varusteita liikuntapisteille, oikein/väärin väittämät

Tavoite: Käsitellään liikkuvuuden mahdollisuuksia eri ihmisten näkökulmasta. Kenellä on mahdollisuus matkustella? Kenellä on mahdollisuus lähteä ja palata? Kenellä ei? Kuinka suuri merkitys on sillä, minkä maan passin omistat?

Ohjeet: Pelaajille jaetaan paperilaput = Passit, joihin on piirretty eri värisiä palloja. Eri lapuissa erilainen kombinaatio väripalloja ja toisissa enemmän, toisissa vähemmän. Temppurata/Kiertoharjoittelu sisältää erilaisia liikuntapisteitä. Jokainen liikuntapiste on symboloitu joillakin väripalloilla. Riippuen siitä, mitä väripalloja pelaajalla on omassa lapussaan hän saa osallistua kyseisen liikuntapisteen harjoitukseen. Jos pelaaja menee pisteelle, jonka värisymbolia hän ei löydä omasta lapustaan, joutuu hän ”kuulusteluihin”. Kuulustelupaikka on kiertoharjoittelun/temppuradan keskellä oleva opettajan pitämä piste, jossa opettaja esittää oikein/väärin väittämiä (valmiiksi keksityt, löytyisi lisämateriaaleista) siirtolaisuuteen ja pakolaisuuteen liittyen. Oikean vastauksen annettua pelaaja saa jatkaa kiertämistä pisteillä. Passeja vaihdetaan välillä ryhmän kesken.

Liikuntapisteet:

Eurooppa/Andorra

Tehtävä:

Afrikka/Gabon

Tehtävä:

Aasia/Tadžikistan

Tehtävä:

Australia ja Oseania/Vanuatu

Tehtävä:

Etelä-Amerikka/Guyana

Tehtävä:

Pohjois-Amerikka/Kanada

Tehtävä:

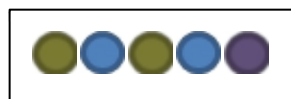
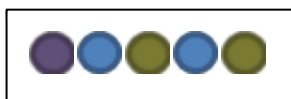
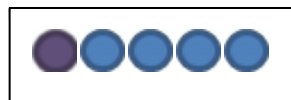
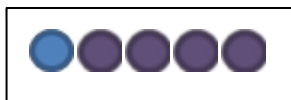

Etelämanner

Tehtävä:

Passit:

Kuulustelupiste

Oikein/väärin väittämät:

1. Turvapaikka on toisen valtion alueellaan antama suoja pakolaiselle.
2. Turvapaikanhakija on henkilö, joka on ylittänyt kansainvälisen rajan ja hakenut turvapaikkaa toisesta maasta. Hän on pyytänyt suojelua, eikä häntä saa lähettää maahan, jossa hän voi joutua vaaraan.
3. Jokaisella vainon kohteeksi joutuneella on oikeus hakea ja nauttia turvapaikkaa muissa maissa.
4. Maahanmuuttajat ovat pakolaisia
5. Pakolaiset ovat maahanmuuttajia
6. Suomi ottaa vuosittain 500 kiintiöpakolaista
7. Turvapaikanhakijat odottavat päätöstä turvapaikan myöntämisestä tai hylkäämisestä vastaanottokeskuksessa
8. Turvapaikkaa voi hakea vain Suomen valtion alueella
9. Maahanmuuttovirasto kutsuu hakijan turvapaikkapuhutteluun noin puoli vuotta hakemuksen jättämisestä

Oikeat vastaukset:

1. KYLLÄ
2. KYLLÄ
3. EI
4. EI
5. KYLLÄ
6. EI (vuosittain 750)
7. KYLLÄ
8. KYLLÄ
9. KYLLÄ

Tammikuu: 27.1 VAINOJEN UHRIEN MUISTOPÄIVÄ

Holokaustiopetus (Seuraava ohjeistus napattu *Miina, Ville ja kulttuurin arvoitus* –opettajan oppaasta elämäkatsomustiedon kirja käytettäväksi 4. ja 5. -luokilla)

http://www.edu.fi/miina_ville_ja_kulttuurin_arvoitus

Juutalaisten vainoa/kansanmurhaa voidaan käsitellä eri yhteyksissä. Se on osa eurooppalaisuutta ja auttaa käsittelemään muita kansamurhia ja vastaavia vaikeita tapahtumia. Etenkin jos oppilaat ottavat esille juutalaisten vainoja, natsi-ideologiaa, Hitleriä tai näitä aiheita sivuavia kysymyksiä, aihetta tulisi käsitellä ja kysymyksiin etsiä vastauksia. Aiheen käsittely on tärkeää etenkin niiden oppilaiden kanssa, joilla vielä ei ole historian opetusta ja joilla on vain hajanaisia, mahdollisesti vääriä tietoja historian tapahtumista. Yllättävästi pienetkin oppilaat ovat kuulleet jotain ja muodostaneet positiivisen tai negatiivisen mielikuvan esim. Hitleristä tai natsismista.

Holokausti on määritelty koskemaan vain juutalaisia, sillä juutalaiset olivat ainoa ryhmä, joka aikanaan haluttiin tuhota kokonaan. Vaikka monia muitakin ryhmiä vainottiin ja näihin ryhmiin kuuluvia osin tuhottiin, heidän asemansa oli kuitenkin määritellyt erilainen politiikka, jonka päätarkoituksena ei ollut täydellinen tuhoaminen. Samoin myöhemmissä kansanmurhissa ei ole ollut kyse siitä, että valtion päätavoite olisi ollut jonkun ihmisryhmän totaalinen tuhoaminen. (Ruandan kansanmurha lienee lähinnä samaa.)

Tiesitkö, että: Tansaniassa elää noin 170 000 albiinoa. Heitä on vainottu ja syrjitty erilaisen ulkonäkönsä vuoksi läpi historian. Albiinot joutuvat elämään pelossa, sillä kansan keskuudessa uskotaan edelleen, että albiinujen ruumiinosat ovat voimakkaita amuletteja, joiden avulla voi rikastua ja tehdä erilaisia taikoja. Näiden uskomusten ylläpitäjinä pidetään erityisesti kylien noitatohtoreita, jotka uskovat albiinujen olevan peräisin pahoista voimista.

Holokausti-opetuksen lähtökohtana on: Historia kertoo tarinan - kasvatus/opetus antavat sille merkityksen.

Holokausti-opetusohjelman kuusi peruskohtaa, jotka opetuskokonaisuuksissa pitäisi ottaa huomioon, ovat:

- juutalainen uhri
- sivustakatsoja
- toimija
- ikäkaudelle sopiva lähestymistapa
- eri oppiaineiden yhteistyö
- opetuksen ja kasvatuksen merkittävä rooli

1. Juutalainen uhri

a) Juutalaisten elämä Euroopassa ennen sotia, 1900-luvun alusta
Kerrotaan tavallisten juutalaisten elämästä eri puolilla Eurooppaa.

b) Elämä Shoahin aikana (Shoah tarkoittaa täydellistä tuhoa, sitä pidetään parempana terminä kuin holokaustia, joka käännettynä on polttouhri)
Käsiteltäviä aihekokonaisuuksia ovat

* Sodan ajan dilemmat

Elämää geton epäinhimillisessä maailmassa - Mitä tapahtui ihmisarvolle, toivolle, perinteille, uskolle, identiteetille, aikakäsitykselle? Mitä merkitsee 45 min / vuodenaikat / erityinen päivä / tauon tarve / sapatti, juhlat, syntymäpäivät - monet näistä kävivät sietämättömiksi getossa?

Tärkeänä pidetään päivittäisen elämän ja yksilöiden tarinoiden valottamista, ei shokkiopetusta keskitysleiri- tai ruumiskuvien.

Voidaan pohtia ristiriitoja - miten piti toimia, jos aikoi selvittää eteenpäin hengissä. Getoissa tehtiin valintoja ilman vaihtoehtoja, niitä ei arvioida eikä missään tapauksessa dramatisoida. Voidaan pohtia, miksi joku henkilö valitsi juuri sen, mitä valitsi.

c) Eloonjääneet, paluu elämään

Elämä sodan jälkeen ja nykyään. Tapahtumina ja ilmiöinä vapautus, yksinäisyys, eloonjääneiden etsiminen, runsas määrä häitä ja lasten syntymiä, uudet asuinpaikat, kosto, uhrien muistaminen.

2. Sivustakatsoja

Noin 300 miljoonaa ei-juutalaista joutui päättämään, mihin ryhmään kuului. Vaihtoehtoja oli kolme: auttaa vainon toteuttajia, auttaa juutalaisia ja olla tekemättä mitään. Monilla ei ollut todellista valinnanvapautta, mutta arviolta kymmenillä miljoonilla ihmisillä oli aito mahdollisuus valita suhtautumisensa. Kaikkiällä ihmiset tiesivät, että oli kyse vakavasta vainosta ja että juutalaisten tilanne oli hälyttävän huono. Silti useimmat ihmiset eivät auttaneet millään tavoin.

Pohdintakysymyksiä:

Mitä holokausti kertoo meistä eettisinä olentoina?

Mitkä ovat nykypäivän eettisen ihmisen velvoitteita?

Voiko opettaa pelastajaksi? Onko se tavoite?

Mikä motivoi auttamaan? Mikä motivoi sallimaan vainoa tai pidättämään ihmisiä?

Miten kasvattaisimme koulussa sankariyksilöistä sankariyhteisöihin?

Juutalaisia auttaneet eivät olleet vainotilanteessa oma ryhmänsä, sillä kukaan ei ollut alusta pitäen auttaja, vaan ryhtyi sellaiseksi oltuaan ensin uhri, sivustakatsoja tai toimija. Opetuksessa auttajiakaan ei leimata "enkeleiksi", koska usein he olivat tavallisia ihmisiä, jotka ottivat suuria riskejä.

3. Toteuttaja, toimija

Tappajakoneistossa oli tavallisia ihmisiä. Kaikki toimijat eivät myöskään olleet natsseja eivätkä saksalaisia.

4. Ikäsopivuus

Oppilaiden iän myötä suositellaan opetusaiheiden etenevän yksilön ja perheen kautta yhteisöihin ja sitten laajempaan historiaan. Israelissa pienimmille oppilaille opetetaan yksilötarinoita selviytymisestä. Siellä opetus alkaa jo varhain päiväkodissa ja esiopetuksessa, sillä aihe koskettaa jokaista lasta ja perhettä.

5. Eri oppiaineiden yhteistyö

Juutalaisten vainoja tai rasismia ei ole mielekästä opettaa erillisinä asioina, vaan ne ovat mieluummin asiakokonaisuus, jota voidaan lähestyä eri oppiaineiden ja eri aiheiden näkökulmasta. Samoin jos holokausti on aiheena, voidaan opetus toteuttaa monen eri oppiaineen menetelmin.

6. Kasvattajan rooli

Opettaja kasvattajana antaa asioille merkityksiä. Mitä pienempiä oppilaat ovat, sitä herkemmin he omaksuvat opettajan asenteita. Opettajan roolissa haasteiksi nousevat ainakin:

- Historian tulkinta ja faktat - Mikä on totta?
- Käsitteiden opettaminen - Mikä on kansamurha? Miten juutalaisten vaino poikkeaa muista kansanmurhista?

- Aiheeseen herkistäminen ja tietoisuuden lisääminen - Miksi menneiden asioiden käsittely on tärkeää?
- Opetusaiheiden valinta - Mitä kertoa oppilaille?
- Aiheeseen kyllästyminen - Miksi taas puhutaan rasismista, suvaitsevaisuudesta, holokaustista?
- Välinpitämättömyys
- Vertailut eri asioiden vääryyden ja merkityksen suhteen
- Holokaustin kieltäminen - Oppilaat löytävät mm. nettiaineistoja, joissa tieteellisesti todistetaan, että vainoja ei koskaan tapahtunut.
- Antisemitismi
- Lähi-idän tapahtumien käsittely
- Opetusmenetelmät - Työskentely tapahtuu muiden kuin draaman menetelmien avulla.

Leikki: VALINTA ON SINUN

Materiaalit & Varusteet: Tarvittaessa kartioita keskiympyrän ja päätyjen merkitsemiseen

Tavoite: Harjoituksessa on tarkoituksena tuoda esiin se, että monilla on ollut mahdollisuus valita suhtautumisensa vainoissa. Sama pätee esimerkiksi koulukiusaamisessa.

Ohjeet: Rooleja ovat uhrin, toteuttajat, auttajat ja sivustakatsojat. Neljäsosa oppilaista määrätään uhreiksi pelialueen keskelle. Muut asettuvat seisomaan saliin vapaasti valitulle paikalle ja valitsevat itselleen roolin kolmesta jäljellä olevasta roolista, jonka he itse vain tietävät. Uhrien on tarkoitus päästä keskiympyrästä pelialueen ulkopuolelle. Määrätyt uhrin ovat salin keskiympyrässä. Muut asettuvat seisomaan saliin valitsemalleen paikalle ja valitsevat itselleen roolin, jonka vain he tietävät. Pillin vihellyksestä uhrin juoksevat pois keskiympyrästä ja kohti päätyseiniä, toisesta pillin vihellyksestä uhrin pitää pysähtyä ja kääntyä lähimpänä seisovan pelaajan puoleen ja sanoa ”Auta!” Jos pelaaja oli valinnut sivustakatsojan roolin, sivustakatoja lähtee yksin juoksemaan vastakkaista salin päätyä kohti reagoimatta avunpyyntöön. Salin päätyyn on ehdittävä, ennen kun pilli taas soi tai joutuu keskiympyrään uhriksi. Jos pelaaja on valinnut auttajan roolin, täytyy hänen ottaa uhri mukaansa ja juosta sinne päätyyn mihin uhri oli matkalla siten, että uhri ja auttaja pitävät toisiaan vyötäröltä kiinni ja kyljet pysyvät yhdessä. Jos pelaaja on valinnut toimijan roolin, hän taluttaa uhrin keskiympyrään ja saa valita kumpaan päätyyn sen jälkeen juoksee. Jos pillin soidessa ei ole ehtinyt turvaan eli salin päätyyn, joutuu aina uhriksi keskelle.

Helmi: 20.2 SOSIAALISEN OIKEUDENMUKAISUUDEN PÄIVÄ

Näkökulma:

- **Yhtäläinen ihmisarvo & köyhyiden poistaminen**
- **Maailman resurssien jakautuminen köyhien ja rikkaiden välillä**

Sosiaalista oikeudenmukaisuutta pidetään arvokkaana elämän edellytyksenä. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus ei kuitenkaan toteudu kaikkialla maailmassa, vaan monella ihmisellä ei ole mahdollisuutta elää ilman turvattomuutta, pelkoa, nälkää, lukutaidottomuutta tai sairautta. Ihmisiä sorretaan, syrjitään ja heidän mahdollisuuksiaan hyvään elämään rajoitetaan kohtuuttomasti tarkoituksella tai tarkoituksettomasti. Sosiaalisella oikeudenmukaisuudella tarkoitetaan siis jokaisen ihmisen mahdollisuutta saavuttaa täysi potentiaalinsa yhteiskunnassa. Kyse on reiluudesta ja molemminpuolisesta vastuusta. Meillä kaikilla on vastuu toistemme hyvinvoinnista. Samalla meillä kaikilla on myös globaalivastuu maapallomme hyvinvoinnista. Valitettavasti emme ole onnistuneet täyttämään tätä vastuuta erityisen maineikkaasti, sillä maapallon resurssit jakautuvat maailman kaikkien ihmisten kesken hyvin eriarvoisesti ja sen lisäksi ylikulutamme maapallon rajallisia resursseja joka vuosi. Mikäli kaikki maailman ihmiset kuluttaisivat kuten me täällä Suomessa keskimäärin, tarvitsisimme yli kolme maapalloa! Ylikuluttaminen tarkoittaa, että kulutamme enemmän, kuin mikä on maapallon rajoissa kestävä. Meillä on vastuu elää niin, että muut ihmiset ja jälkipolvet voivat nauttia puhtaasta ja elinvoimaisesta ympäristöstä.

Leikki: TASAN EI KÄY ONNEN LAHJAT

Materiaalit & Varusteet: erilaisia esineitä, joita voi helposti kuljettaa käsissä (esim. kiviä, paperilappuja, käpyjä)

Tavoite: Harjoitus havainnollistaa ihmisten erilaisia lähtökohtia ja mahdollisuuksia tehdä työtä ja saada siitä itselleen elanto.

Ohjeet:

Kyseessä on viesti, jossa kuljetetaan esim. paperilappuja, kiviä, käpyjä yms. paikasta A paikkaan B erilaisilla liikkumistyylyillä, jotka havainnollistavat erilaisten ihmisten mahdollisuuksia liikkua ja tehdä työtä sekä työn tehokkuutta suhteessa työn määrään. Harjoituksessa voidaan havainnollistaa rikkaiden ja köyhien määrää maapallolla jakamalla ryhmät (A,B,C ja D) siten

että A ja B ryhmäläisiä on hyvin paljon verrattuna C ja etenkin D ryhmäläisiin. Jokainen leikkijä kulkee läpi jokaisen ryhmän, jolloin kaikki kokeilevat jokaista liikkumatapaa. Lopuksi tarkastellaan kertyneitä tavarakasoja. Mikä ryhmä on tuottanut eniten?

Ihmiset jaetaan neljään ryhmään:

A. köyhät (sandaalit)

Hyvin köyhät omistavat vain sandaalit ja he kulkevat viestissä kontaten/kottikärry-kävelyllä pareittain. Kävelijät väsyvät kantaessaan tavaroita (yksi käpy), joten heidän täytyy matkan aikana pysähtyä kolme kertaa lepäämään eli venyttelemään. 3 x 10s käsillä kurotus varpaisiin polvissa mikrotaiivutus.

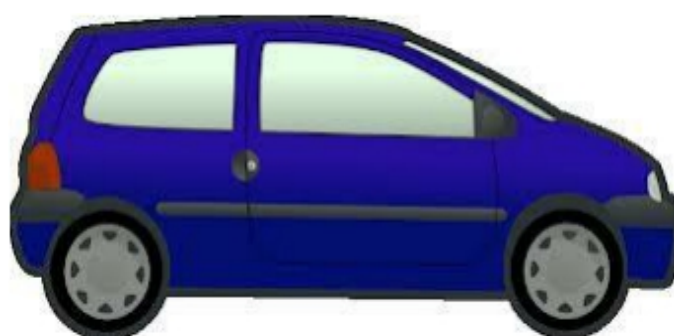
B. pienituloiset (pyörä)

Köyhät omistavat pyörän ja he pystyvät kuljettamaan hieman isomman määrän tavaraa (kolme käpyä) kerralla nopeammin. Kävelen/juosten nostaen polvia joka askeleella niin korkealle kuin mahdollista. Polkupyöräilijän kumi puhkeaa matkalla 2 kertaa, joten matkan aikana täytyy pysähtyä kahdesti pumppaamaan renkaita 5 x kyykkyyn/ylös.

C. keskituloiset (auto)

Keskituloisilla on auto, jolla he voivat nopeasti kuljettaa ison määrän tavaraa (5 käpyä) kerralla, mutta heidän täytyy välillä pysähtyä tankkaamaan. Juoksu ja matkan aikana täytyy istua kerran maahan/lattialle ja nousta ylös niin nopeasti kuin mahdollista.

D. rikkaat (lentokone)

Rikkaat kulkevat lentokoneella niin suuren tavaramäärän (x käpyä) kanssa kuin haluavat ilman pysähdyksiä. Juoksu niin nopeasti kuin jaksaa paikasta A paikkaan B niin monen tavarankansan kanssa kuin pystyy kantamaan.

Maaliskuu: 1.3 RASISMINVASTAINEN PÄIVÄ

Näkökulma:

Rasismi nykypäivänä

Stereotypia, ennakkoluulo, rasismi, ksenofobia

Rasismi on vaikea ja monimuotoinen käsite. Rasismiin liittyy pelkoa ja tietämättömyyttä jotakin itselle vierasta tai tuntematonta kohtaan. Rasismi tarkoittaa perinteisesti ajattelutapaa, jossa ihmiset jaotellaan hyviin ja pahoihin ryhmiin jonkin fyysinen ulkomuodon perusteella, mikä luo hänelle negatiivisen periytyvän stigman. Rasistisen ideologian nykyaikaisempi muoto korostaa fyysisten erojen sijaan kulttuurisia eroavuuksia. Silloin kulttuurit nähdään muuttumattomina ja ikiaikaisina kokonaisuuksina, jotka määräävät yksilöiden käyttäytymistä ja taipumuksia siten, että kaikki tietyn kulttuurin alle lukeutuvat ihmiset nähdään hyvin samankaltaisina ilman yksilöllisiä eroavaisuuksia, mielipiteitä ja asenteita.

Kaikilla ihmisillä on ennakkoluuloja ja stereotyyppisiä ajatuksia muista ihmisistä ja ihmisryhmistä. Stereotyyppittely on ihmiselle luontainen tapa luokitella asioita ja tietoa eri lokeroihin ja tehdä maailmasta ymmärrettävää. Ennakkoluuloja syntyy kun vieras ihmisryhmä herättää tietämättömässä ihmisessä pelkoa, kummastusta tai hämmennystä. Omat ennakkoluuloiset asenteet muita ihmisryhmiä kohtaan on tärkeää tiedostaa, jotta niitä voi työstää ja pohtia, miksi ajattelen näin? Tiedostamalla omia ennakkoluulojamme ne heikentyvät ja lopulta vaikuttavat mahdolliseen syrjivään toimintaamme ja käytökseemme vähemmän. Ksenofobiolla tarkoitetaan usein rasismin voimakasta muotoa, jossa alempiarvoisena pidetty paha ryhmä koetaan myös vaarallisena, minkä vuoksi ryhmä on kokonaan tuhottava.

Leikki: MONENLAISET IHMISET (maailmankoulu.fi)

Materiaalit & Varusteet: Kartioita alueen merkitsemistä varten (voidaan myös hyödyntää liikuntasaleissa olevia viivoja)

Tavoite: Tavoitteena on pohtia lasten kanssa kaikkien oikeutta olla oma itsensä sellaisena kuin on sekä oppia kunnioittamaan kaikkia ihmisiä riippumatta heidän ominaisuuksistaan tai tavoistaan.

Ohjeet: Rajataan alue, jossa kaikki osallistujat mahtuvat niukasti liikkumaan ja tekemään annettuja liikkeitä. Ohjaaja kertoo erilaisista ihmisistä ja samalla havainnollistaa erilaisin liikkumistyylein. Kuten esimerkiksi:

- “Osa ihmisistä on hyvin pitkiä ja toiset taas ovat vieläkin pidempiä” (seisotaan varpaillaan, kädet ylhäällä, jonka jälkeen kurotetaan vieläkin ylemmäs)
- “Toiset ovat puolestaan pikkuisia ja osa ihan pikkuruisia ” (kävellään kyyryasennossa ja sitten aivan kippuraksi)
- Jotkut urheilevat (hyppy haara-asentoon). Kunnossa pysyminen vaatii jatkuvaa harjoittelua (haara-perushyppyjä)
- Myös lepo on ihmiselle hyväksi (lysähdetään lattialle makaamaan nukkuma-asentoon)
- Unen jälkeen monet haukottelevat (venyttelyä, haukottelua, silmien hieromista)
- Etenkin aamuisin toisilla on koko ajan kiire (kävelyä ja juoksua paikallaan)
- Työn ja opiskelun ohessa ihmiset tapaavat toisia ihmisiä (kätellään ja tervehditään toista)

Ohjaaja ja etenkin lapset voivat keksiä esimerkkejä erilaisista ihmisistä. Leikissä pitää kunnioittaa muita kulkijoita, joten törmäyksiä täytyy välttää. Näin ollen katse tulee pitää ylhäällä ja olla varuillaan.

Huhtikuu: 6.4 URHEILUN, RAUHAN ja KEHITYKSEN PÄIVÄ

Liikunta on nykypäivänä yleisesti tunnustettu voimavara ja työkalu kehityksen ja rauhan saavuttamiseksi kaikkialla maailmassa. Maailmalla on jo paljon toimijoita, jotka liikunnan ja leikin kautta pyrkivät kehittämään vaikeissa oloissa olevia lapsia ja aikuisia. Liikunnan ja leikin eheyttävä voima on toimiva niin kriisitilanteissa kuin pitkäaikaisemmankin ahdingon helpottamisessa. Lapset, jotka joutuvat viettämään pitkiä aikoja pakolaisleireillä ja vastaanottokeskuksissa saavat liikunnan, pelaamisen ja leikkimisen kautta kokea olevansa aivan tavallisia lapsia, mutta oppivat liikunnan kautta myös tärkeitä elämönhallinta taitoja tulevaisuutta varten.

Naisille liikunta tuo usein oman arvontuntoa ja itsemääräämisoikeutta, kun perheiden tytöt ja äidit lähtevät yhdessä liikkumaan ja kokoontuvat juttelemaan arjestaan ja jakavat siihen liittyviä ongelmia ja huolenaiheita samalla kuitenkin yhdessä pelin iloista nauttien. Äitien liikunta vähentää myös raskauden aiheuttamia komplikaatioita ja voimistaa kehoa toipumaan synnytyksen rasituksista.

Suuriakin konflikteja on jo kautta historian lähdetty ratkomaan osittain liikunnan ja urheilun avulla. Erilaiset ihmiset huomaavat yllättäen samankaltaisuutensa kun he yhteistyön kautta pyrkivät tuomaan joukkueensa voittoon. Liikuntaa onkin usein kuvattu yhteiseksi kansainväliseksi kieleksi joka ylittää niin kulttuuriset, uskonnolliset, kuin maantieteellisetkin rajat ja luo yhteyksiä eri maiden, ihmisten, kulttuurien ja uskontojen välille. Tämän tyyppisiä tapahtumia ovat muun muassa suuret kansainväliset urheilukilpailut kuten Olympialaiset, mutta yhtäläillä myös pienen kylän ainoalla urheilukentällä kokoontuva ihmisjoukko voi saada paljon positiivista kehitystä aikaan elinympäristönsä kohentamiseksi, kun he järjestävät siellä talkoovoimin liikuntatapahtuman, jonne kaikki ovat tervetulleita.

Leikki: ERILAISET OLYMPIALAISET

Tavoite: Olympialaiset kuvaavat reilun pelin henkeä ja yhteenkuuluvuutta. Joten mikäs sen parempi tapa viettää urheilun, rauhan ja kehityksen päivää kuin yhteistuumin tehtävät kisailut olympialaisten hengessä. Tavoitteena on kohottaa ryhmän yhteishenkeä ja korostaa reilun pelin sääntöjä.

Tässä esimerkkejä lajeista:

Vedenkuljetus: Asetetaan kaksi isoa ämpäriä 15-20 metrin päähän toisistaan, joista toinen täytetään vedellä ja toinen jätetään tyhjäksi. Joukkue asettuu jonoon tyhjän ämpärin taakse. Yksitellen joukkueenjäsenet hakevat vettä pienen ämpärin tai laakean astian avulla. Afrikkalaiseen tapaan kuljetusastiaa kuljetetaan pään päällä. Ämpäreiden välille voi myös asettaa puomin/narun "joen" ylitystä varten. Lopuksi katsotaan kuka on saanut eniten vettä siirrettyä. Miinuspisteitä voidaan antaa läikytetystä vedestä. Vaihtoehtoisesti veden sijaan voidaan kuljettaa myös hernepusseja.

Tiimi-Twister: Rajataan joka ryhmälle noin 2x2 m alue. Kaikkien kilpailijoiden pitää pysyä koko ajan alueen sisällä. Ohjaaja huutaa tietyn määrän eri ruumiinosia, jotka saavat ainoastaan osua maahan. Esimerkiksi "5 jalkaa, 2 polvea ja yksi pää". Nopein ryhmä saa pisteen.

Pituushyppy: Ensimmäisen hypyn jälkeen seuraava jatkaa siitä mihin ensimmäinen hyppy jäi. Lasketaan joukkueen yhteenlaskettu pituus kaikkien hypättyä kerran sekä etu- että takaperin

Haaksirikkoutunut lautta: Yhdelle ryhmälle annetaan kaksi kevyttä jumppamattoa. Osallistujien täytyy pysyä koko aika patjoilla ja samalla liikkua eteenpäin aiemmin sovittu matka esim. 25 metrin matka mahdollisimman nopeasti. Tehtävää voi myös vaikeuttaa peittämällä osalta silmät tai kieltämällä puhumisen. Kilpailuhenkeä saadaan, kun ryhmät suorittavat tehtävän samaan aikaan.

Ravikisat: Ryhmäläisistä puolet ovat ohjastajia ja puolet ovat hevosia. Ryhmäläiset päättävät yhdessä jaon. Hevosten silmät ovat sidottu ja heidän kainaloiden alta menee naru, jonka avulla ohjastajat ohjaavat hevosten suuntaa. Ravit suoritetaan viestinä. Jokaisella joukkueella on oma kartio, joka täytyy kiertää. Radalla on kerrallaan yksi pari / ryhmä. Voittajaksi selviytyy ryhmä, jonka kaikki parit ovat kiertäneet radan

Jengikuva: Viimeisenä tehtävänä voi olla tiimikuvan ottaminen. Jokainen ryhmä suunnittelee ihmispyramidin, jossa tulee ilmi yhteishenki ja reilupeli. Lopuksi ohjaaja ottaa kuvan jokaisesta ryhmästä. Otokset voidaan kiinnittää luokan seinälle muistoksi. Vaihtoehtoisesti voidaan ottaa myös yksi kuva ihmispyramidista, jossa on koko luokka.

Toukokuu: 21.5

KULTTUURIENMONINAISUUDEN PÄIVÄ

Näkökulma:

Ihmisten monimuotoisuus on yhtä tärkeä kuin luonnon monimuotoisuus. Mitä enemmän erilaisia ihmisiä yhdessä sen parempi

Kulttuurien moninaisuutta koskevassa yleismaailmallisessa julistuksessa (UNESCO) korostetaan, että ihmisten moninaisuus on maailmassa yhtä tärkeää ihmiskunnalle kuin luonnon moninaisuus on luonnolle. Kulttuurinen moninaisuus ilmenee eri ryhmien ja yhteiskuntien identiteettien ainutlaatuisuudessa ja moninaisuudessa, joista ihmiskunta koostuu. Kulttuuri on muodoltaan erilaista eri aikoina ja eri paikoissa ja alati muuttuvaa.

Tietyn yhteiskunnan ihmiset jaetaan usein enemmistöihin ja vähemmistöihin. Kantaväestöksi kutsutaan usein enemmistöä, jolla on pitkäaikainen historia maassa ja jotka keskenään jakavat kansalliseen identiteettiin liittyvät kulttuuripiirteet. Enemmistöllä on myös usein johtava rooli yhteiskunnan kulttuurisen identiteetin kannalta sekä esimerkiksi taiteen, kulttuurin ja urheilun kentän julkisessa tarjonnassa ja maisemassa.

Suomessa asuu monenlaisia ihmisiä hyvin erilaisine taustoineen. Suomalaisuutta on monenlaista ja vain jokainen itse tietää ja määrittelee sen kuka hän on ja mihin ryhmiin hän kokee tai ei koe kuuluvansa. Jokaisella on oikeus rakentaa oma identiteettinsä: *kuka minä olen*. Kulttuureista ja moninaisuudesta puhuttaessa tuodaan nykyään usein esille käsite *kolmas tila*, jossa keskeistä on kiistää olemuksellinen tarkkarajaisuus eli ”joko-tai” -ajattelu halutaan korvata ”sekä-että” -ajattelulla. Käytännössä kolmannen tilan problematiikka on ajankohtainen esimerkiksi maahanmuuttajien jälkeläisten tapauksessa. Jollekin on esimerkiksi täysin luontevaa olla sekä suomalainen että etiopialainen ja hakea esimerkiksi hengelliseen ajatteluunsa malleja tiibetiläisestä buddhalaisuudesta, pitää kreikkalaisesta ruoasta ja harrastaa laskettelua. Maahanmuuttaja on konkreettinen ihminen, joka on muuttanut johonkin maahan. Nykyään puhutaan myös toisen ja kolmannen polven maahanmuuttajista, jotka ovat siis syntyneet asuinmaassaan, mutta joiden vanhemmat tai isovanhemmat ovat maahanmuuttajia. Maahanmuutto on siis hyvin monimuotoista ja ihmiset muuttavat tiettyihin maihin hyvin eri syistä: työn tai opiskelun vuoksi liikkuvat, perheitä perustavat ja yhdistävät ihmiset sekä pakolaiset ja turvapaikanhakijat.

Kotoutuminen

Kotoutumisella tarkoitetaan Suomessa maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä tavoitteena osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla omaa

kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen. Osallisuudella tarkoitetaan tällöin esimerkiksi yhteenkuuluvuuden tunnetta, kokemusta jäsenyydestä yhteisössä tai yhteiskunnassa ja mukanaoloa päätöksenteon ja toiminnan prosesseissa. On yhtä tärkeää löytää paikkansa uudessa asuinmaassaan kuin säilyttää kulttuuriperimänsä ja saada toteuttaa sitä. Unescon vuonna 2001 kulttuurista moninaisuutta koskeva yleismaailmallinen julistus (2001) sekä sopimus kulttuuri-ilmausten moninaisuuden suojelusta (2005) vaalii tätä ajatusta kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseksi ja suojelemiseksi.

Käsitteitä: <http://www.cupore.fi/monikulttuurisuuskasitteet.php>

Leikki: KUKA MINÄ OLEN? –roolileikki

Leikissä jokainen oppilas eläytyy jonkun kuvitellun ihmisen rooliin. Jokaiselle jaetaan yksi roolilappu. Sali jaetaan kolmeen osaan ja keskiviivalla on ”en tiedä” alue, toinen pää salista ilmaisee vastausta ”kyllä”, toinen salin pää vastausta ”ei”. Aloitus keskiviivalta. Ohjaaja sanoo erilaisia väittämiä ja oppilaat joutuvat miettimään, että mitä heidän roolihahmonsansa vastaisi ja juoksevat sen mukaiseen päättyyn. Jos oppilas jää keskelle ”en tiedä-alueelle”, vastausta pohditaan yhdessä, jotta lopulta jokainen on päässyt jompaankumpaan päättyyn. Väittämät tulee sovittaa oppilasryhmän tasoon sopiviksi. Valmiit roolilaput löytyvät seuraavilla sivuilla.

Roolilaput: noin 10 erilaista roolia (osalla siis sama rooli)

”Moi! Olen 15-vuotias ja nimeni on Sami. Sain oman mopoauton synttärilahjaksi perheeltäni, jotta pääsen helpommin kulkemaan lätkätreeneihin ja peleihin täällä Espoossa. Olen nyt autokoulussa suorittamassa mopokorttia, että saan ruveta ajamaan. Koulussa on ihan ok, päätin hakea lukioon, koska en oikein vielä tiedä mihin ammattiin haluaisin valmistua, joku urheiluun liittyvä olisi kivaa.”

”Jambo! Olen Amina ja käyn ylä-asteen perustasoa. Minulla on kolme sisarusta, kaksi pikkuveljeä ja yksi isosisko. Asumme perheeni kanssa Dar es Salaamissa, Tansanian isoimmassa kaupungissa, mutta käyn kotona vain viikonloppuisin, koska arkena asumme koulun tyttöjen asuntolassa, jotta voimme keskittyä opintoihin. Kotona on niin paljon tehtävää, etten ehtisi keskittyä opiskeluun. Isosiskoni auttaa äitiäni kotona.”

”Bonjour! Nimeni on Aicha ja olen 10-vuotias koululaistyttö ja asun Marseillessa Etelä-Ranskassa. Olin 2-vuotias, kun muutimme viisihenkisen perheeni kanssa Algeriasta Ranskaan. Olen yksi monista muslimeista Marseillessa. Viime aikoina kaupungissa on ollut jännitteitä eri väestöryhmien välillä. Minä kuitenkin keskityn opiskeluun, sillä haluan isona lääkäriksi. Harrastuksieni kuuluu lukeminen ja musiikki.”

”Hola! Olen 9-vuotias Marcos ja asun Meksikossa. Perheeseeni kuuluu vanhempien lisäksi neljä vanhempaa sisarusta sekä isovanhempani äidin puolelta. Asumme pääkaupunki Méxicon slummissa. Olen perheen ainoa koulua käyvä. Lisäksi autan äitiäni kotitöissä sisarusteni kanssa, isäni on paikallisella tehtaalla töissä. Vapaa-aikanani pelaan jalkapalloa kavereiden kanssa. Unelmani on, että pääsen pelaamaan Meksikon maajoukkueeseen jonain päivänä.”

”Slaw! Olen 12-vuotias Syyrian kurdi Hamid. Kaksi vuotta sitten perheeni joutui pakenemaan sodan vuoksi pois Syyriasta viereiseen Jordaniaan. Onneksi koko nelihenkisen perheeni selvisi pakolaisleirille. Isäni toimi insinööriä tehtaalla ja äidilläni oli ruokakauppa. Pakolaisleirillä on tosi tylsää. Onneksi minulla on edes luettavaa ja olen tutustunut muutamaan uuteen kaveriin. Nyt vain odotamme, että pääsisimme muuttamaan jonnekin.”

”Hello! Nimeni on Chloe. Olen 11-vuotias ja asun Sydneyssä Australiassa. Opiskelen yksityiskoulussa ja kuulun kouluni koripallojoukkueeseen. Minulla on 15-vuotias isovelji. Vanhempani erosivat pari vuotta sitten ja asomme veljeni kanssa äitini luona. Isä on ihan kiva, mutta hän on aina työmatkoilla. Haluaisin uuden iPadin, mutta äitini ei suostu ostamaan sellaista. Meillä on lemmikkinä kaksi koiraa. Haluan isona eläinlääkäriksi”

Hi! Nimeni on Shawn ja olen kotoisin Detroitista, Yhdysvalloista. Olen 11-vuotias. Asun äitini ja pikkuveljeni kanssa. Isääni en ole tavannut vuosiin. Minulla sujuu koulussa hyvin. Sain jopa kympin edellisestä historian kokeesta, se onkin lempiaineeni. Läksyjen jälkeen autan äitiäni pikkuveljen hoitamisessa. Aina, kun ehdin niin hengailen parhaan ystäväni Kevinin kanssa. Äitini mielestä saan Keviniltä huonoja vaikutteita enkä saisi hengaila hänen kanssaan.”

Sawasdee! Olen 10-vuotias tyttö nimeltä Malai. Asun Thaimaan Phuketissa Intian valtameren rannalla. Asumme kuusihenkisen perheeni kanssa pienessä ränsistyneessä talossa. Isäni on kalastaja ja äitini tekee turisteille suunnattuja käsitöitä. Koulua en käy, koska minua tarvitaan kotitöissä ja käsitöiden parissa. Tykkään uida ja leikkiä paikallisten lasten kanssa rannalla. Haluaisin oman polkupyörän, jotta pääsisin rannalta kotiin nopeasti.

Nǐ hǎo! Nimeni on Huang ja olen kotoisin Shanghaista,. Olen 12-vuotias. Isäni on menestyvä liikemies ja äitini on juristi. Olen perheeni ainoa lapsi. Meillä on iso talo, jossa minulla on oma huone. Huoneestani löytyy kotiteatteri, biljardipöytä ja kylpyhuoneessani on poreallas. Odotan hartaasti, että saan oman auton, mahdollisimman nopean, kuten isäni Lamborghini. Minulla on yksityisopettaja. Haluaisin isona lääkäriksi.

Salam aleikum! Nimeni on Myriam ja olen kotoisin Sauri Arabian pääkaupungista Riadista. Perheeseeni kuuluu kaksi veljeäni ja vanhempani. Asun mukavassa omakotitalossa. Opiskelen tyttöjen yksityiskoulussa. Naisena en saa kulkea yksin kauppakeskuksessa vaan yleensä toinen veljistäni tai isäni tulee kanssani. Saamme urheilla nykyään koulussamme, mutta emme muualla. Uiminen vaikuttaa mukavalta, mutta se on tarkoitettu ainoastaan miehille.

Kesäkuu: 5.6 YMPÄRISTÖPÄIVÄ

Salametsästys ja laitton kauppa

Laittomasta villieläinkaupasta on tullut huume- ja asekaupan veroista bisnestä, jota pyörittävät järjestäytyneet rikollisliigat. Ammattimaisilla salametsästäjillä on käytössään huipputeknologiaa, automaattiseite ja helikoptereita. Norsunluun kysynnän kasvu ja lakien heikko täytäntöönpano ovat lisänneet norsujen salametsästystä itäisessä Afrikassa.

Sarvikuonon sarvesta tehdyn jauheen uskotaan parantavan syöpää ja sen katuhinta Vietnamin Hanoissa nousee 100€/g. Yhtälailta norsunluu ja tiikerin kypälät ja luut ovat osa salametsästysbisnestä, yhtä maailman suurinta laitonta kauppaa. Näiden kauppatavaroiden arvo perustuu ikivanhoihin uskomuksiin. Etenkin Kiinassa ja Vietnamin eläinten ruhon osilla uskotaan olevan voimakkaita parantavia ominaisuuksia sekä onnea tuovaa voimaa ja niistä ollaan valmiita maksamaan omaisuuksia. Salametsästäjät liikkuvat usein suurilla luonnonpuistoalueilla ilmassa ja metsästävät helikoptereista käsin, jolloin he pääsevät helposti karkuun paikallisilta vartijoilta ja luonnonpuistojen työntekijöiltä, jotka liikkuvat alueella pääsääntöisesti autoilla.

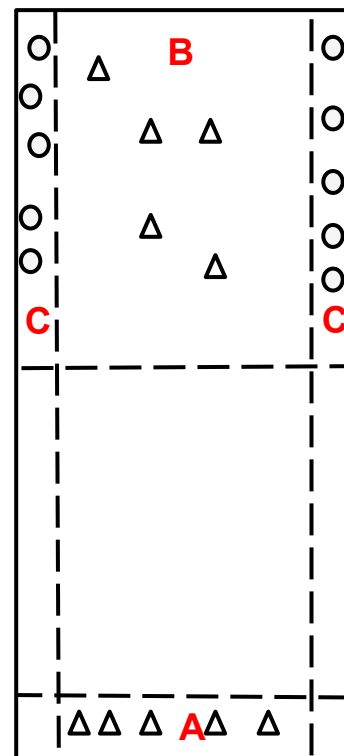
Tämä laittoman kaupan muoto on lähes yhtä tuottoisaa kuin huumebisnes ja suurin osa kaupasta käydään Afrikan ja Aasian välillä. Salametsästysketjun yläpäässä on usein varakkaat järjestäytyneet rikolliset Aasiassa, jolloin suurimpia summia ei suinkaan kääri metsästäjät tai lopputuotteen myyjät. Bisnes on hyvin rahakasta myös tietyille korruptoituneille hallinnon ja valvonnan virkamiehille Afrikan päässä ketjua. Metsästäjälle jäävä pieni rahasumma on kuitenkin paikalliseen tulotasoon nähden merkittävä ja houkuttelee siksi tukalassa taloudellisessa tilanteessa eläviä maaseudun kylän asukkaita. Suuren perheen elättäminen ja huono satovuosi saattaa ajaa ihmisen ahdinkoon, jossa tehdään pakon edessä huonoja valintoja ja päätöksiä, joiden pitkäaikaisvaikutuksia ei siinä tilanteessa osata nähdä. Ratkaisut salametsästyksen poiskitkemiseksi on siis suunniteltava siten, että otetaan hyvin laaja-alaisesti huomioon sen vaikutukset niin Afrikassa kuin Aasiassakin. Ketju on pitkä ja välikäsiä on paljon. Paikallisella tasolla on tehtävä työtä, jossa löydetään kestäviä elinkeinoja – samalla kun salametsästyksestä saatua elinkeinoa kitketään on pois, on tarjottava tilalle vaihtoehtoisia elinkeinoja. Kestävän matkailun edistäminen on yksi keino, jolla paikalliset ymmärtävät luontoarvojen merkityksen konkreettisesti. Myös kansainvälisiin sopimuksiin vaikuttaminen on osa salametsästyksen vastaista työtä. Se, että tullivirkailijat, maan viranomaiset yms. sitoutuvat ehdottomaan salametsästyksen vastaiseen työhön on tärkeä osa salametsästyksen vastaista kampanjaa.

Leikki: SARVIKUONOT, SUOJELIJAT JA SALAMETSÄSTÄJÄT

Materiaalit & Varusteet: liivejä, kartioita, useita pehmopalloja

Tavoite: Leikissä lapset oppivat eläinten suojelusta vauhdikkaan pallopelin avulla. Tarkoituksena on korostaa eläinten suojelun tärkeyttä ja käydä läpi vaikuttamisen mahdollisuuksia

Ohjeet: Pelialueena on noin 15 x 30 m suuruinen alue, josta rajataan salametsästäjille kapeat alueet sivuilta (C). Keskiviivalla erotetaan Sarvikuonojen elinalue (B) ja Osallistujat jaetaan kahteen joukkueeseen: 1. joukkue koostuu sarvikuonoista ja pelastushelikoptereista ja 2. joukkue salametsästäjistä. Tunnistamista varten ryhmille voidaan jakaa eri väriset liivit. Kuvassa helikoptereita on yhtä paljon kuin sarvikuonoja. Lukumäärää voi vaihdella ryhmän mukaan. Täytyy vain huolehtia, että molemmissa joukkueissa on yhtä monta pelastushelikopteria ja sarvikuonoa. Kuvassa C-alueilla on salametsästäjät, B-alueella sarvikuonot ja pelastajat ovat C-alueella. Kentän toiseen päähän rajataan vielä kapea turva-alue (A). Pelin tavoitteena on pelastaa mahdollisimman monta sarvikuonoa turvalliselle alueelle (A).

Pelastaminen: Vain yhtä sarvikuonoa saa pelastaa kerrallaan. Pelastaminen tapahtuu siten, että maksimissaan kaksi suojelijaa lähtee pelastamaan yhtä sarvikuonoa. Pelaajan/pelaajien tarttuessa sarvikuonoa, sitä ei voi enää metsästä, mutta se on vietävä turva-alueelle ennen kuin seuraa pelastuspartio voi lähteä matkaan. Helikoptereista kun on kyse, sarvikuonot eivät saa osua maahan kuljetuksen aikana. Kuljetus tapahtuu siis esimerkiksi kantaen yksin/kaksin, reppuselässä tai eukonkanto-otteella. Selkeän vilpin myötä pelastaminen keskeytyy ja sarvikuono joutuu sivuun.

Kiinnisaaminen: Metsästäjien osuessa sarvikuonoon suoraan ilmasta, sarvikuono jää kiikkiin ja sen on mentävä pois pelialueelta odottamaan seuraavan erän alkua. Helikoptereihin osuessa menomatalla, ne vahingoittuvat ja joutuvat palaamaan turva-alueelle. Paluumatkalla osumat eivät vaikuta. Palloja saa hakea vapaasti, mutta heittojen on tapahduttava aina sivuilta eli C-alueilta. Sääntöjä voi soveltaa myös siten, että osumat eivät vaikuta pelastajiin.

Ratkaisu: Erä päättyy kunnes kaikki sarvikuonot ovat pois B-alueelta joko pelastettuina tai kiinni saatuina. Erän jälkeen lasketaan pelastettujen sarvikuonojen lukumäärä ja vaihdetaan puolia. Leikissä voi olla useampikin vuoropari.

Heinäkuu: 18.7 NELSON MANDELA -päivä

Nelson Mandela oli Etelä-Afrikan rotusorron vastaisen taistelun ikoni, joka syntyi 18.7.1918. Hän kuoli joulukuussa 2013 95 -vuotiaana ja ensimmäistä Nelson Mandelan päivää vietettiin vuonna 2014. Nelson Mandela vietti 27 vuotta elämästään vankilassa poliittisen aktiivisuutensa vuoksi Apartheidin aikana. Vapauduttuaan vankilasta hän jatkoi maansa demokratia taistelua. Nelson Mandelasta tuli vuonna 1994 Etelä-Afrikan presidentti kun rotusortoa harjoittanut Kansallispuolue, jonka tavoitteena oli varmistaa valkoisen vähemmistön poliittinen ja taloudellinen ylivalta maassa, hävisi vaalit. Nämä olivat ensimmäiset vaalit, joissa kaikki yli 18-vuotiaat eteläafrikkalaiset saivat äänestää. Etelä-Afrikan valtion laillistama rotusorto perustui ihmisten jaotteluun neljään ryhmään: mustiin, värillisiin, intialaisiin ja valkoisiin. Ihonväri määritteli mihin ryhmään kuului ja eri ryhmillä oli hyvin erilaiset mahdollisuudet elää ja tehdä työtä yhteiskunnassaan. Eri ryhmät myös asutettiin erillisille omille asuinalueilleen. Valkoiseen vähemmistöryhmään kuuluvat olivat muun muassa ainoa ryhmä, jolla oli äänestys-oikeus.

Mandela uskoi vahvasti liikunnan ja urheilun yhdistävään ja rajoja ylittävään voimaan. Noustuaan maansa ensimmäiseksi tummaihoiseksi presidentiksi hän otti tehtäväkseen johdattaa Etelä-Afrikan rugby-joukkue vuoden 1995 Rugby World Cupin voittoon.

[Video: Traileri elokuvasta Invictus \(2009\)](#)

Näkökulma:

Liikunta tuo erilaiset ihmiset yhteen taustoista ja uskonnosta katsomatta. Erilaisista ihmisistä löytyykin yllättävän paljon samankaltaisuuksia, kun riisutaan normaalit arkivaatteet, puetaan pelipaidat ylle ja pelataan yhdessä joukkueena. Kun ihmisillä on yhteinen jaettu tavoite, on helpompaa kokea yhteenkuuluvuutta ja toimia yhdessä tavoitteen saavuttamiseksi.

Leikki: ONKO SINULLA?

Apartheid-ajan Etelä-Afrikassa kansalaiset jaoteltiin ryhmiin ihonvärin mukaan. Tällaiset erottelut ovat täysin keinotekoisia ja vaarallisia, koska ihmistä ei nähdä yksilönä, vaan hänet leimataan tiukasti yhden ominaisuutensa perusteella. Leikki havainnollistaa, miten ihmeellisin ja älyttömin perustein ihmisiä voidaan luokitella. Osallistujia kannustetaan pohtimaan, onko tällaisissa erotteluissa mitään järkeä ja millaisia seurauksia niiden toteuttamisesta voi olla. Leikki korostaa yhteistyön merkitystä ja toisten ihmisten hyväksymistä.

Ja pelialue kahtia ja aseta molempiin päihin merkkikartiot. Osallistujat asettuvat tiiviiseen ryhmään pelialueen keskelle. Pelinjohtaja huutaa ominaisuuden, jonka perusteella osallistujat juoksevat jompaankumpaan päähän pelialuetta. Kyllä-vastanneet juoksevat aina toiseen päähän, ei-vastanneet vastakkaiseen päähän.

Pelinjohtajan huutamia ominaisuuksia voi olla esimerkiksi:

- Onko sinulla siniset silmät?
- Onko sinulla vihreää väriä vaatteissasi?
- Onko sinulla pitkät hiukset?
- Onko sinun syntymäpäiväsi huhtikuussa?
- Onko sinun isovarpaasi pidempi kuin kakkosvarpaasi?

Pelinjohtaja voi keksiä myös omia kysymyksiä, mutta näiden tulee olla mahdollisimman tyhjänpäiväisiä ja mitättömiä. Pelinjohtajan pitää välttää kysymyksiä, jotka ovat liian henkilökohtaisia, tungettelevia tai jotka asettavat paineita ryhmän yksittäisille jäsenille. Leikki on tärkeää pitää iloisena ja hauskana.

Oppilaiden mentyä vastauksensa mukaiseen pätyyn, opettaja antaa merkin, jolloin osallistujat etsivät ja kokoavat neljän hengen ryhmän, jossa mahdollisimman monella viimeisin ominaisuus olisi erilainen. Ryhmän kokoamisessa ei saa käyttää puhetta. Ryhmät kokoontuvat keskelle mahdollisimman nopeasti, jonka jälkeen ohjaaja kertoo seuraavan kysymyksen.

Lisätäkseen ryhmätoimintaa opettaja voi pyytää ryhmiä tekemään vielä opettajan ohjeiden mukaisen olennon, jolla on tietty määrä eri kehonosia maassa. Esimerkiksi neljä jalkaa, kaksi kättä ja kolme polvea ja yksi nenä. Kaikkien ryhmien ollessa valmiina, opettaja voi sanoa seuraavan kysymyksen.